

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ ТА ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідувач кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

« ___ » _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему : Мовні засоби вираження дозволу/заборони в англійській мові,
особливості їх перекладу українською мовою

Виконав (-ла): студент (-ка) 5__ курсу, групи ЛА-41с _____

Шахраюк Марина Ярославівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

_____ (підпис)

Керівник _____ доц. Глінка Н.В. _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Консультант _____

(назва розділу)

_____ (вчене звання, науковий ступінь, прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

Рецензент _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

_____ (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____

(підпис)

Київ – 2015 року

ВСТУП

З минулого століття вектор напрямку лінгвістичних досліджень змістився, з дослідження літературної мови мовознавці перейшли до розгляду особливостей розмовної, що призвело до зміни відношення до одиниці мови. Акцент змістився на дослідження мовленнєвих актів.

Протягом останніх десятиліть проблематика розмовного мовлення є однією з найбільш досліджуваних галузей. У фокусі дослідників опинилися такі феномени, які раніше знаходились на периферії лінгвістичної науки: інтенція мовця, мовленнєва взаємодія комунікантів, особливості мовленнєвої ситуації. Саме завдяки появі таких понять та їх поєднання з розумінням психологічних реакцій надає найбільш повне уявлення про мовленнєву діяльність та мовленнєві особливості комунікантів.

Актуальність роботи полягає в тому, що на сьогоднішній день не зважаючи на велику кількість досліджень присвячених вивченню директивних актів, не існує вичерпної роботи присвяченої саме темі заборони та згоди, а зокрема їх вираженню використовуючи прямі та непрямі акти.

Об'єктом дослідження виступають директивні мовленнєві акти заборони/згоди в англійській мові.

Предметом дослідження є лексико-граматичні особливості мовленнєвих актів заборони чи згоди в англійській мові, особливості їх перекладу.

Мета даної роботи полягає в тому, щоб системно представити лексичні та граматичні особливості висловлювань, які мають відтінок заборони або дозволу.

Для досягнення цієї мети потрібно вирішити ряд конкретних **завдань**:

- 1) дати визначення поняття мовленнєвого акту та проаналізувати його в рамках теорії мовленнєвих актів;
- 2) розглянути класифікацію мовленнєвих актів;
- 3) визначити способи вираження директивних мовленнєвих актів;

Мовні засоби вираження дозволу / заборони в англійській мові, особливості їх перекладу українською мовою

- 4) проаналізувати лексичні та граматичні засоби вираження мовленнєвих актів із значенням заборони;
- 5) визначити лексичні та граматичні засоби вираження директивних мовленнєвих актів з іллокутивним значенням дозволу;
- 6) визначити основні прийоми перекладу конструкцій заборони та дозволу;
- 7) проаналізувати тенденції перекладу на основі зробленої вибірки.

Для розв'язання поставлених завдань ми застосовували наступні **методи дослідження**: індукції, аналізу, синтезу, бібліографічно-описовий, класифікації та систематизації.

Новизну цієї роботи представляє комплексний підхід до опису директивних актів з іллокутивним значенням заборони та дозволу, а саме з огляду на лексичні та граматичні особливості представлених мовленнєвих актів.

Матеріалом дослідження виступили підручники та посібники вітчизняних і зарубіжних лінгвістів, а також матеріали дисертаційних авторефератів. Для створення вибірки було використано тексти технічної, художньої, релігійної та юридичної літератури.

Теоретична значущість дипломної роботи полягає в дослідженні особливостей вживання мовних засобів в мовленнєвих актах в залежності від способу їх вираження. Зроблені спостереження та отримані результати мають безпосереднє значення для теорії мовленнєвих актів, їх типології, теорії мовної комунікації. Робота розширює наукові уявлення про специфіку комунікаторної взаємодії.

Практична цінність роботи визначається можливістю її використання у теоретичних курсах перекладознавства, на практичних заняттях з загального мовознавства, лексикології, стилістики, граматики, теорії мовної комунікації.

Апробація результатів дипломної роботи: участь у VIII

Мовні засоби вираження дозволу / заборони в англійській мові, особливості їх перекладу українською мовою

Міжнародній студентській науково-практичній конференції “Людина як суб’єкт міжкультурної комунікації: сучасні тенденції у філології, перекладі та навчанні іноземних мов” та в XIV Всеукраїнській студентській науково-практичній Інтернет-конференції “Innovations in Science and Technology”.

Структура роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, загальних висновків, резюме, списку використаної літератури та додатків.

SUMMARY

This paper is devoted to the topic “Utterances with a meaning of permission and prohibition in Modern English” which is nowadays has not been studied enough and is of particular importance for the communicational theory of English.

The object of the paper is represented by the prescriptive acts in Modern English. The subject of the paper and the main aim is the analysis of lexico-grammatical meaning of the utterances having the meaning of giving a permission or a prohibition.

To reach this aim we have used such methods as induction, analysis, synthesis, bibliographic-descriptive, the method of classification and systemization.

The structure of the paper includes introduction, three logically connected sections each of which has its own structure, conclusions, references and appendices.

The first part of the paper deals with the theoretical aspect of English utterances. We consider them as speech acts and treat them within the frames of the speech acts theory. We have also analyzed different approaches to its classification and basic features of each type of utterances.

The second section is focused on the English prescriptive utterances of permission and prohibition. We have analyzed lexical and grammatical means of their expression.

The third section is devoted to the analysis of the translation peculiarities of the prescriptive acts based on the selection of the technical, fictional, religious and legal texts.

The conclusion includes the summarized theoretical information concerning lexico-grammatical peculiarities of the English prescriptive utterances having the meaning of permission and prohibition and general information about main translation methods of them.

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МОВЛЕННЄВИЙ АКТ ЯК ОБ'ЄКТ ЛІНГВІСТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1.1. Поняття мовленнєвого акту.	5
1.2. Теорія мовленнєвих актів.....	6
1.3. Класифікація мовленнєвих актів.....	9
1.4. Загальні відомості про директивні мовленнєві акти.....	13
1.5. Класифікація директивних мовленнєвих актів.....	15
1.6. Способи вираження директивних актів.....	16
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ КОНСТРУКЦІЙ ЗАБОРОНИ/ДОЗВОЛУ ТА ЗАСОБИ ЇХ ВИРАЖЕННЯ	22
2.1. Особливості актів заборони та дозволу.....	22
2.2. Прямі мовленнєві акти із значенням заборони.....	24
2.3. Непрямі мовленнєві акти із значенням заборони.....	28
2.4. Прямі мовленнєві акти із значенням дозволу.....	29
2.5. Непрямі мовленнєві акти із значенням дозволу.....	31
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	34
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ КОНСТРУКЦІЙ ДОЗВОЛУ ТА ЗАБОРОНУ В МОВЛЕННЄВИХ АКТАХ	35
3.1. Перекладацькі трансформації характерні для конструкцій згоди та заборони.	36
3.2. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів заборони.....	40
3.2.1. Аналіз конструкцій вираження заборони в прямих актах.....	40
3.2.2. Аналіз конструкцій заборони в непрямих актах.....	48
3.3. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів дозволу.....	50

Мовні засоби вираження дозволу / заборони в англійській мові, особливості їх
перекладу українською мовою

3.3.1. Конструкції дозволу в прямих актах.	50
3.3.2. Конструкції дозволу в непрямих актах.....	54
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III	57
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	58
SUMMARY	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
ДОДАТОК 1. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів дозволу в непрямих мовленнєвих актах.....	73
ДОДАТОК 2. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів дозволу в непрямих мовленнєвих актах.....	74
ДОДАТОК 3. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів дозволу в прямих мовленнєвих актах.....	75
ДОДАТОК 4. Аналіз прийомів перекладу мовних засобів дозволу в непрямих мовленнєвих актах.....	76
ДОДАТОК 5. Прямі мовленнєві акти із значенням заборони.....	77
ДОДАТОК 6. Непрямі мовленнєві акти із значенням заборони	112
ДОДАТОК 7. Прямі мовленнєві акти із значенням дозволу	114
ДОДАТОК 8. Непрямі мовленнєві акти із значенням дозволу	146